

I

A mitjanit

Vaig néixer a mitjanit, a la tardor, amb una taca al front no pas més grossa que una lletia. Quan feia enfadar la meva mare, deia, mig girada d'esquena, sembles un Caín. En Josep tenia una cicatriu a la cuixa esquerra, a la part de dintre, en forma de peix, que feia riure. En Rossend, el fill del drapaire que ens deixava l'ase i el carretó per anar a dur clavells al mercat, tenia la punta del nas vermella i feia riure. En Ramon, el fill del carnisser, tenia les orelles punxegudes i feia riure. Jo, no feia riure gens. Si alguna vegada feien pinya contra mi i m'atacaven perquè no volia seguir-los en els seus jocs, els obligava a recular cridant que el dimoni era el meu oncle, que per poder-me conèixer de seguida, encara que estigués barrejat amb altres nois, m'havia marcat el front abans de néixer. Era ros com un fil d'or. A tres anys, com que la meva mare no m'havia fet tallar mai els cabells

que em queien atirabuixonats a banda i banda del coll, tot-hom em prenia per una nena. El dia que la meva mare em va dur a veure el pare Sebastià per fer-me entrar al col·legi, el pare Sebastià, tot mirant-me amb pena, va dir: aquí no prenem nenes. La meva mare es va desfer en explicacions, que li dolia de tallar-me els cabells, tan preciosos, que encara era massa petit i que pelat tindria fred i mentre ella s'explicava, jo, que ja sabia escriure el meu nom, em vaig acostar a la pissarra, vaig agafar el guix i amb blanc damunt de negre vaig escriure en lletres grosses i tortes: Adrià Guinart. El pare Sebastià se'n va adonar de seguida i amb les mans juntes va dir iquin arcàngel!

Vaig entrar al col·legi amb els cabells arranats, desesperat de no tenir-los com abans, i més savi que els altres nens petits. El pare Sebastià em feia seure al seu costat mentre explicava la Història Sagrada, perquè, assegut en el banc, deia que el molestava la meva manera de mirar, massa de mussol. Teníem una carpeta grossa plena de grans estampes, tancada a l'armari de les llibretes, dels llapis i dels guixos. Mentre ell parlava, jo, sempre jo, amb el punter havia d'assenyalar tot el que anava anomenant: el mar Mort, el bastó de Moisès, les taules de la Llei, l'arbre del bé i del mal, Adam i Eva guarnits amb pàmpols de figuera. Assenyala Salomó. Em moria de vergonya quan havia d'assenyalar el que va perdre la força quan li van tallar els cabells. Assenyala l'àngel anunciador. Amb el lliri florit davant de Maria, ros i amb tirabuixons com jo abans d'entrar al col·legi, amb les plomes de les ales, una llista blava, una llista vermella, l'àn-

gel s'aguantava a mig aire. Amb la làmina del diluvi tots els nens de la classe, fins els més distrets i endormiscats, es revifaven. Mentre seguia amb el punter la volta de colors de l'arc iris, em semblava que volava per entre el verd i el morat, el groc i el rosa... ¿No havia dit el pare Sebastià que jo era un arcàngel? Els arcàngels volaven. Abel i Caín. No respirava. Abel pasturava. Caín llaurava i suava. Somiava Història Sagrada, somiava àngels, somiava sants, em somiava a mi vivint Història Sagrada, travessant deserts i fent rajar aigua de les fonts. El dia que tocava la làmina de la crucifixió, així que arribava al camp de clavells, corria d'una banda a l'altra, m'estirava amunt, tan amunt com podia, de puntetes, per sentir les estrelles que deien, pobret, pobret, no té ales...

*

La casa era vella, l'aigüera feia pudor, l'aixeta degotava. Els dies de vent entrava fred per les escletxes però al bon temps l'olor de les flors es ficava a tots els racons. Els diumenges que el meu pare no tenia ganes d'anar a veure els seus cosins, em duia a passejar. Ens passàvem hores asseguts en un marge i de vegades l'aire duia fils que arrencava al cor de les flors pobres i alguns se m'encastaven a la roba. La gent era tota igual: amb cames, amb cuixes, amb ulls, amb boques, amb dents. Agafat de la mà del meu pare que era alt i era bo jo anava dret com una bitlla. No sé per què les nenes em feien ràbia, si algun dia en podia agafar una li cargolaria el coll com a un ocell. Prenien l'amor de les mares.

✱

Una veïna que treballava a la fàbrica de teixits, tenia una nena. Un dissabte a la tarda va demanar a la meva mare si la hi voldria guardar. Jo estava molt amoïnada: la meva mare m'havia dit que havia anat a comprar una germaneta, que mai més no estaria sol, que tindríem una nena a casa que riuria i ploraria. Quan vaig preguntar-li per què havia comprat una nena i no un nen em va dir que ja havia rebut l'avís que seria una nena. La tarda d'aquell dissabte la meva mare em va dir que havia d'anar a parlar amb algú de la venda dels clavells i em va dir que havia de vigilar la nena de la veïna, que, sobretot, no se li acostés el gat. Així que la meva mare va haver sortit vaig anar a mirar la nena que dormia i el gat que la meva mare havia tancat a la cuina. La nena es deia Mariona, era de color de rosa i duia arracades d'or. Estava posada damunt de dues cadires ajuntades. La vaig agafar i la vaig deixar a terra. El gemec que va fer em va tallar la respiració. La vaig començar a despullar com si despullés una nina: fora cosset, fora calcetes, fora draps, fora sabatetes de llana. No li vaig poder treure les arracades perquè no sabia com s'obrien. Quan la vaig tenir com un cuc la vaig posar damunt d'una tovallola i la vaig arrossegar estirant la tovallola fins al començament del camp. La claror del sol va acabar de despertar-la. Arrupit al seu costat li mirava les genives pelades, els cabells, tot just quatre i molt prims. Tenia els ulls de color de violeta amb esquitxos d'or. Boig de sentir-

me gran al costat d'ella tan petita, vaig anar a arrencar totes les violetes. Només havien de ser violeta els seus ulls. Al mig del camp, entre dos rengles de clavellines, damunt el regueró de l'aigua, li vaig fer un llit de fulles de violeta verdes i rodones. I, amb por de trencar-la, la vaig deixar allí. Un moment, va deixar de respirar, i de seguida, amb un pam de boca oberta van començar els plors. Em van venir ganes d'endur-me-la al terrat i pel tros de barana trencada tirar-la daltabaix. Corrents vaig anar a buscar el gat. L'hi vaig deixar a tocar i estava quiet. Mira el gat... mira... Li vaig fer passar una maneta per l'esquena del gat que tot d'una va voler fugir, li va saltar per sobre i li va esgarrinxar el pit. La meva mare havia explicat a no sé qui que si les criatures ploren massa estona seguida acaben trencant-se. Quieta, maca. Pensava que se'm trencaria com una tassa quan et cau de la mà. La nena estava coberta de sang. La meva mare va esclamar-me. Jo em volia morir. Vaig pujar a la teulada del cobert de les eines i em vaig tirar daltabaix. Vaig caure de quatre grapes. I tota aquella nit, que era de lluna, la vaig passar tirant-me de dalt del cobert a terra. Al cap de poc va néixer la meva primera germaneta. I, a la nit, em vaig plantar. Després de fer un sot molt fondo al peu de l'avellaner, m'hi vaig ficar i em vaig cobrir de terra fins als genolls. Havia dut la regadora plena d'aigua i em vaig regar. Volia que em sortissin arrels: ser tot branques i fulles.

*

La meua mare era de Sarrià i tenia un camp de clavells a cavall de Sarrià i de Sant Gervasi; a la vora de la via del tren de Sabadell. Jo l'ajudava en la feina de fer esqueixos, regar i collir. Treballàvem de punta de dia a caiguda de nit. El meu pare va morir quan jo tenia onze anys. Era maquinista de tren. Duia bigoti i tenia els ulls grossos i tranquils. Quan jo era petit, per fer-me dormir se m'asseia a la falda i em cantava la cançó del roda que roda roda que roda. La primera vegada que li va sortir aquell home al mig de la via, diu que la lluna semblava de foc. Per damunt dels arbres, a la banda dreta, una boira espessa semblava adormida. I un home, al bell mig de les vies, caminava de cara al tren. Així que el meu pare se'n va adonar va engegar el xiulet. L'home, que de primer era petit, s'anava fent gran, caminava sense parar com si al davant no se li acostés un tren a tota marxa. Tan a la vora va arribar que el meu pare va tenir temps de veure com anava vestit: pantalons de color ros i camisa ratllada de groc i de negre. I va frenar. Es sentiren xiscles per dintre dels vagons. Va baixar gent, darrera del meu pare. A la via no hi havia ningú. Va haver d'explicar a la companyia el que li havia passat. No havia arribat a l'hora. I tot hauria quedat mort si al cap d'un any i en el mateix lloc de l'altra vegada però amb la nit fosca com una gola de llop amb borrallons de neu que es despenjaven del cel amb calma l'home que caminava pel mig de la via no hagués tornat a aparèixer vestit igual: pantalons de color ros i camisa groga i negra. El tren duia tota la velocitat, les rodes cantaven el roda que roda. Així que el meu pare el va veure va engegar el xiulet unes quantes vega-

des però l'home tossut s'anava acostant. Fins que el meu pare, amb el cor batent, va haver de frenar. Es sentiren crits de gent esglaiada per dintre dels vagons. El meu pare va baixar del tren. Al mig de la via no hi havia ningú. Amb uns quants passatgers van fer una batuda pels voltants. No res. El meu pare sentia que no se'l creien, que se'l miraven com si fos boig. Va haver d'informar altra vegada la companyia. Si arribessin a pensar que el maquinista veia visions... I una nit de lluna clara amb esteses de camps de plata a banda i banda del tren, lluny, tal com havia aparegut totes dues vegades, aparegué l'home dels pantalons rossos i de la camisa ratllada. El meu pare deia que havia tancat els ulls... no va frenar. I va sentir amb tots els seus sentits el soroll de la trinxada d'ossos. La companyia no el va despatxar però el va canviar de línia. Servia un tren atrotinat, calmos com una tortuga, que només feia viatges curts. Enfonsat en el pou d'aquell misteri va morir aviat d'un atac al cor. La meva mare no el va plorar. Els clavells donaven molta feina i s'havia de viure. La casa anava perdent color com si tot, eines de la cuina, mobles i parets, estiguessin banyats en una llum malalta.

Un dia que vaig contestar malament a la meva mare l'endemà mateix em va parlar per primera vegada del meu germà i quan entrava brut a casa, xop d'haver desviat els reguerons, deia sense mirar-me: al teu germà li he fet raspallar l'ase del drapaire. Demà de matinada el teu germà m'ajudarà a carregar els clavells. El teu germà... I jo no tenia cap germà.

Un vespre em va semblar que el veia mig amagat en el cobert de les camèlies. Era com jo. Vaig acostar-m'hi; entre les camèlies no hi havia ningú. Fugia de casa a les nits. Saltava per la finestra de la cuina al camp i per entre les llances separades del reixat al carrer. A casa m'hi ofegava. Els trens que passaven a la nit em feien companyia. No sortia del meu barri. Les cases tancades, les finestres mortes, els balcons amb ombres de flors penjant, una font en una plaça, l'aigua fresca de la nit, un pedrís en una entrada, eren la meva companyia. Els carrers sense persona vivent eren els meus palaus, la meva alegria, la meva por. Els carrers amb arbres vells a cada banda, de branques altes, totes a punt de tirar-se'm a sobre i endur-se'm enlaire eren el meu malson. A punta de dia tornava a la presó de casa meva.

En Rossend, el fill del drapaire, de dos anys més gran que jo, que des que hi havia guerra no parava de parlar-me'n, em va explicar que se n'hi anava. ¿Per què no véns amb mi?